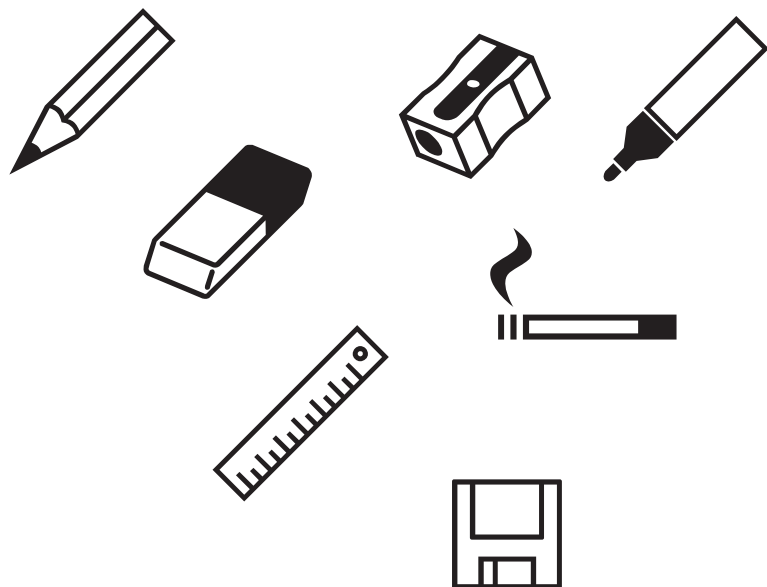

**ett häfte om skolan
och samhället...**

Syndikalistiska Ungdomsförbundet

PROPAGANDAKOMMITTÉN

Edeforsgatan 76

974 38 Luleå

Tfn: 0920-105 34

E-post: propkom@suf.cc

**SKOLKAMP
nu!**

Syndikalistiska Ungdomsförbundet

PROPAGANDAKOMMITTÉN

WWW.SUF.CC

Skolkamp nu!

Redigerad och omarbetad av SUF:s propagandakommitté 2001.
Första upplagan utgiven av SUF-Stockholms skolgrupp 1997.

Ett sätt att organisera sig på kallas federalism, vilket betyder att grupperna på lokal nivå är självbestämmande, men att de ändå organiserar sig i allt större grupper, upp på nationell nivå, utan att sätta demokratin ur spel. Till exempel kan inte alla medlemmar i en fackförening åka på en nationell kongress, men man kan göra så att de som skickas dit inte får rösta annorlunda än vad den lokala klubben bestämt att de ska göra.

En organisationsform för en framtida, syndikalistisk elevfackförening skulle kunna se ut så här, vilket är ungefär på samma sätt som den syndikalistiska fackföreningen SAC är uppbyggt.

- På skolan finns en skolgrupp. Den är helt självstyrande, och beslutar själv vad den vill göra. Men självklart ställer den upp på SUF: s gemensamma stadgar och principförklaring.
- I staden/kommunen finns det fler skolgrupper. De håller möten tillsammans, till exempel en gång i månaden, för att samordna sin verksamhet. Tillsammans kallas ortens skolgrupper för till exempel Överkalix Skolsyndikat. I området finns dessutom SUF-klubben, som samlar alla SUF:are, även de som inte går i skolan.
- Till exempel en gång per år träffas medlemmar från alla Skolsyndikat till en kongress, för att bestämma om gemensamma angelägenheter. Alla Skolsyndikat kallas tillsammans för till exempel Sveriges Skolfederation.

Då ni...

Elevsyndikat i Enköping 1997

Först några påståenden:

- **Den svenska skolan är rasistisk och könsdiskriminerande**
- **Den delar för all framtid upp eleverna i dem som bestämmer och de som lyder**
- **I stället för att ge en helhetssyn på kunskap tvingar den fram faktapluggande**
- **Den dödar självständigt tänkande, samarbete och opposition**
- **Den svenska skolan fyller helt enkelt sin funktion i ett kapitalistiskt, rasistiskt och könsdiskriminerande samhälle!**

Skola. Bara namnet får en att tänka på möjliga korridorer, enväldiga lärare, grön potatis, mobbning, trasiga böcker, sega lektioner, långa dagar...

Hur kunde det bli så? Hur kunde det som är något av det bästa med människan – att vi tycker om att lära oss en massa saker – bli förknippat med tristess och ångest? Att vårt fullkomligt självklara intresse för omvärlden, för hur saker och ting hänger ihop, för att lära oss praktiska saker – alltså för kunskap – måste läras in på ett sätt som nästan ingen tycker är intressant? Att skolan i själva verket dödar kunskap, i stället för att ge kunskap?

Samhället

Skolan i historien

Egentligen går det inte att tala om skolan utan att se på hur den hänger ihop med samhället i övrigt. Därför följande lilla historielektion:

För länge sedan var det bara överklassen som kunde skicka sina barn till skolan. Kunskap ansågs farligt för vanligt folk. Om dem fattade hur världen hängde ihop kanske de skulle ifrågasätta kyrkan och staten och kanske till och med störta enväldet?

På den tiden lärde människorna sig sitt yrke av äldre från samma samhällsklass, i stället för i skolan. Skomakaren lärde ut sina kunskaper till sin son eller en lärling, döttrarna lärde sig hushållets alla bestyr och sitt yrke av äldre kvinnor. Det gick bra, eftersom tekniken och vetenskapen inte var så utvecklad.

Men sedan hände en massa saker. När kapitalismen och industrialismen slog igenom tvingades folk in till städer och bruksorter för att jobba i fabriker. Detta skapade en massa oroligheter, för ingen flyttade frivilligt. Samtidigt kom nya socialistiska läror som sa att alla var lika mycket värda – låt inte prästen och brukspatron bestämma över dig! I denna omställning införde staten folkskolan och skolplikten. Syftet var inte att lära ut praktiska saker, utan att behålla kontrollen över folket, trots de oroliga tiderna och de nya »farliga« läror. Därför fick de lära sig att frukta Gud och Konungen, och att om man inte gör läxan eller lyder läraren får man stryk eller får ställa sig i skamvrån. Målet var helt enkelt lojala samhällsmedborgare.

Först senare, när industrialismen nått längre och »välfärdsstaten« började byggas ut, började skolan användas för att ge barnen kunskaper och färdigheter. Det blev nödvändigt, eftersom arbetsuppgifterna i samhället blev allt mer komplicerade. På 60-talet exploderade utbildningsväsendet. Nya gymnasieskolor växte upp som svampar ur jorden, och väldigt många – även arbetarbarn – sökte sig till universitet och högskolor. Industrin gick för högvarv, och samtidigt byggdes den offentliga sektorn - sjukhus, dagis, socialtjänsten, biblioteket cetera – ut allt snabbare. Det förutsatte att även kvinnor i alla samhällsklasser fick viss utbildning, eftersom det var de som skulle jobba i den offentliga sektorn.

Men sedan kom 70-talet. Det blev oljekris, arbetslöshet, sparpaket... Och antalet studerande slutade att öka. Klasssamhället har sedan dess blivit allt tydligare. Rika har blivit rikare, fattiga fattigare. Vissa bostadsområden blir allt lyxigare, medan andra förfaller. Och samma sak i skolan – det har blivit ännu tydligare vilka skolor som är »fina«, och vilka som är slummiga.

Syndikalistisk skolkamp!

SUF är idag i första hand ett ideologiskt ungdomsförbund. Men vid en del tillfällen har SUF spelat en aktiv roll inom elevkampen. I Gävle fanns under nittio-talet på flera av skolorna antifascistiska skolgrupper som dragits igång av SUFare. I Uppsala fanns 1997 en skolgrupp med 10 medlemmar. På skolorna i Enköping och Västerås och Malmö startade SUFare skolgrupper tillsammans med bl a folk från Ung Vänster. Den 1 mars 1999 gick 1200 elever på latinskolan i Malmö ut i strejk mot nedkärningarna av skolpersonalen. SUF-medlemmar var då drivande och hade en representant i strejkkommittén. Samma månad förekom i Sundsvall både skolstrejker och demonstrationer mot sparkraven. I Falun strejkade en mindre grupp SUF-anslutna elever för att uppmärksamma de aktuella försök till försämringar av strejkrätten som kom med den sk »Öbergsutredningen«.

Den 18 november 1999 lämnade 1000 elever, däribland en del SUFare lektionssalarna på Östra skolan i Umeå för att marschera först till rådhuset och sedan till stadshuset för att protestera mot de av kommunen planerade nedskärningarna i skolan. Dagen efter slöt fler skolor upp och nästan 2000 personer demonstrerade utanför stadshuset. Tyvärr blev det nedskärningar iallafall, fast inte så omfattande som det var tänkt från början.

Vi som har skrivit det här häftet kan inte avgöra vad som är det bästa sättet för syndikalister att föra elevkamp i dagens skola. Radikala ungdomar har på vissa håll i landet kunnat verka inom elevrådet och elevorganisationen, i andra fall har man valt strejkkommittéer, fristående skolfack eller SUF-anknutna skolgrupper för att agera. Det enklaste är att se hur förutsättningarna ser ut på din skola.

Elevsyndikat i Västerås 1998

Vad ska vi göra åt eländet?

Ja, vad fan ska vi göra? SUF har ingen skolpolitik i vanlig mening. Vi tänker inte lobba hos regeringen för ynka reformer, och samtidigt fungera som en plantskola för allehanda karriärister som bara vill klättra på samhällsstegen – som de flesta andra ungdomsförbund fungerar i dag. I stället försöker vi ta kamp mot de som har makten, med de medel vi förfogar över.

Vi är många som genomskådat skolan! Kämpa vidare för respekt och inflytande. Våga lita på andra unga. Stöd varandra. Tänk inte bara att du måste hårda ut, tillsammans är vi starka nog att få som vi vill. Och en sak är säker – det finns en miljon saker att göra! Först och främst tycker vi att du och dina kompisar ska försöka att sätta er in i politiska frågor, ifrågasätta lärarnas »objektiva« fakta, agera lokalt mot sådant som är fel, reagera mot eventuella fascister och sexistiska påhopp på tjejer, argumentera mot borgarna och så vidare.

Sedan tycker vi så klart att ni ska gå med i SUF. Tillsammans är vi starkare. Om vi kämpar ensamma, var för sig, knäcks vi bara av den till synes övermäktiga fienden. Om ni är några stycken, kan ni bilda en SUF-klubb på er skola, och tillsammans kämpa. Till exempel:

- Sprid propaganda och diskutera med andra elever
- Fixa så SUF/SAC eller andra radikala organisationer får hålla skolpresentationer på skolan.
- Ordna en föredragskväll på din skola om nåt intressant
- Hjälpa varann med inlämningsuppgifter och läxor (fuska)
- Uppmana till bojkott av prov (om ni kan få med er många)
- Stöd tjejer som utsätts för övergrepp
- Gör en radikal skoltidning
- Kräv att få läsa socialistisk historieskrivning lika självklart som borgerlig.
- Sanera skolan från eventuella fascister (eller låt dem i alla fall inte stå oemotsagda)
- Hälsa på i varandras skolor vid till exempel nazitrakasserier

... Och tusen saker till, och när vi finns på massor av skolor runt om i landet är vi en rejäl styrka, ett hot mot den rådande ordningen. Då kan vi göra aktioner tillsammans. Kraftiga demonstrationer så fort regeringen får för sig att skära ner ytterligare. Kampanjer för betygsfri skola och revolution... Tills vi alla kan leva lyckliga i alla våra dagar!

Det märks också oerhört tydligt i vilka som slås ut av skolan och vilka som klarar elddopet och pluggar vidare: Våldigt få av barnen till utbildade läser vid universitetet, medan många av barnen till högre tjänstemän gör det. Precis som i det gamla klassamhället gäller i det nya: Tro inte att du kan bli något...

Dagens makthavare ser, precis som alltid förr, helt enkelt till att de får den skola de vill ha. Och det beror på att skolan är ett av de viktigaste redskapen de har!

Kapitalism

Men innan vi går in på vad vi tycker om dagens skola, och mer om vilken funktion den spelar för dagens makthavare, måste vi berätta lite om hur vi tycker att dagens samhälle fungerar över huvud taget. Även om det blir lite kortfattat och förenklat här, hoppas vi att ni fattar poängen. Som vi sa i början lever vi i ett kapitalistiskt, rasistiskt och könsdiskriminerande samhälle.

Kapitalism är det ekonomiska system som idag finns över hela världen. Enligt kapitalismen har de som äger rätt att göra vad de vill med sin egendom (så länge de inte bryter mot lagen). Det är därför kapitalisterna (= de som har mycket pengar genom att spekulera och äga i stället för att arbeta) i dag får suga ut sina anställda. Det är därför de får smutsa ner naturen med sina fabriker. Det är därför deras egna rikedomar växer på hög, medan andra svälter ihjäl. Kapitalisternas verksamhet har nämligen bara ett syfte – att tjäna så mycket pengar som möjligt.

I vårt samhälle betyder pengar makt. Rika har mer makt än fattiga. Detta gäller på alla områden: Rika äger tidningar, radio- och TV-stationer, opinionsinstitut. De har »viktiga« poster i samhället – politiker, företagsledare, jurister, ekonomer, journalister, militärer... De sitter i riksdagen, och företräder där sina kapitalistiska kompisar. Så även om kapitalisterna måste hålla sig innanför lagens ramar (långt ifrån alla gör visserligen det) är det inget stort problem – det är nämligen kapitalisterna som ytterst skapar lagarna.

Förutom att kapitalisterna är överrepresenterade i riksdagen, är Sveriges demokrati inte särskilt utvecklad. Vi kan bara rösta vart fjärde år om vilka som ska sitta i vissa politiska församlingar, men vi kan till exempel inte rösta på vem som ska leda företaget vi arbetar på. Vi har ingen ekonomisk demokrati, trots att »alla« nuförtiden säger att ekonomin är det viktigaste av allt, och trots att de i nästa andetag säger att vi lever i en demokrati.

Politiker/staten

Förutom kapitalisterna är naturligtvis också politiker makthavare. Men vi tycker inte att man ska överdriva deras makt. I alla stora frågor är politiker – oavsett parti – bakbundna av kapitalisterna. Politikernas främsta uppgift är att skapa gynnsamma lagar och villkor för kapitalisterna. Men de måste också medla mellan kapitalisterna och den utsugna majoriteten av befolkningen. För om vi får det för fattigt och eländigt är chansen större att vi gör uppror. Politikerna bestämmer över staten, som består av »mjuka« institutioner som skola, sjukvård och socialkontor, och

»hårda« institutioner som polis och militär. Egentligen fyller båda sorternas institutioner samma syfte, att hålla de utsugna på plats och se till att de jobbar ordentligt, men den ena sorten är förebyggande och den andra sätts in i nödfall. Om folket gör uppror, kallas »de hårda« in för att slå ner folket.

Könsdiskriminering

Men förutom kapitalister och politiker finns det andra typer av makt och makthavare i samhället. När vi säger att samhället är sexistiskt, menar vi att det över allt finns ett förtryck mot kvinnor. Ordet har ingenting med sex att göra, utan syftar på engelskan, där sex = kön. Sexism är alltså diskriminering grundad på köns- tillhörighet.

Från spädbarnsåldern behandlas flickor och pojkar olika. Om lilla Lisa sitter och gråter: *»Oj, hur känns det lilla gumman.«* Om lille Alfredo gråter: *»Men inte ska väl du sitta här och gråta som en liten flicka!«*

Kvinnor ska vara svaga, män ska vara starka, det får vi lära oss från början. Och på samma sätt ska flickor vara snälla, pojkar busiga, flickor koncentrerade, pojkar starka, flickor har dockor, pojkar bilar... Dessutom straffas den som betar sig "fel". Alla ska bankas in i normen. Det här sitter så djupt att det inte behövs några lagar som stiftar om det, bara genom vuxnas tillrättavisanden och andra barns ret och mobbning vet vi vad som är »rätt« och »fel«. Det präglar oss för hela livet, och kvinnors underordning fortsätter i skolan, på arbetsmarknaden, i familjen...

På ett sätt kan man därför säga att alla män är makthavare – åtminstone i förhållande till kvinnor. Det behöver självklart inte betyda att alla män medvetet försöker förtrycka kvinnor. Men hotet hänger över alla kvinnor. Från låg ålder får tjejer stå ut med trakasserier, hot om våld, incest eller våldtäkt. Du tror kanske att det är extremfall, men så är det inte. Det är mycket vanligare än man tror, och dessutom, även om en tjej inte själv drabbas direkt vet hon att hon kan drabbas. Visste du att det sker flera våldtäkter varje timme i Sverige, eller att en kvinna misshandlas till döds varje vecka av en man?

Rasism

Sverige är ett mångkulturellt samhälle. Det är jävligt häftigt och tillför en massa till vårt samhälle. Samtidigt innebär det naturligtvis en och annan konflikt mellan människor med olika bakgrunder. De människor som flyttat till Sverige och deras barn kallas invandrare. De är självfallet ingen enhetlig grupp, de består ju av människor från hela världen, från olika kulturer och samhällsklasser. De har också olika förutsättningar att klara sig i Sverige, och behandlas på olika sätt av svenskar – men ändå, vissa generella drag kan man se, och det beror ju mest på att de behandlas som en ganska enhetlig grupp här.

Trots att invandrare har en massa erfarenheter som inte »svenskar« har, och trots att de ofta är (minst) tvåspråkiga diskrimineras många av dem i arbetslivet, i skolan och i samhället i stort. Detta grundläggs redan i skolan, där invandrare eller

Då kunde vi lära oss att det alltid är segraren som skriver historien – inte de besegrade. Att kvinnor och män, svenskar och invandrare, unga och gamla, homosexuella och heterosexuella, akademiker och arbetare... – är lika mycket värda.

Då kunde vi lära oss att samarbeta, att hjälpa varandra istället för att konkurrera med varandra. Idag betraktas samarbete som något suspekt och hjälp kallas för fusk!

Då kunde vi lära oss sambanden mellan alla meningslösa fakta som vi nu får plugga in var för sig, och kombinera olika ämnen med varandra. Till exempel lära oss studera miljöförstöring i vår närmiljö. Då får man användning av kunskaper i biologi, kemi, matematik, samhällskunskap, ekonomi etc. på en gång. Och då skulle vi dessutom kunna agera utifrån det vi lärt oss – bojkotta företaget som skitar ner, ordna en blockad eller något annat.

Då kunde läraren hjälpa eleverna att söka kunskap själv, i annat material än det som läroplanen föreskriver. I böcker, tidningar, på Internet.

Som det är nu är man ju inte ett dyft klokare efter en lektion än innan. Undervisningen tycks gå ut på att allt egentligen är väldigt komplicerat och svårt att begripa för ungdomar som oss.

Men då skulle makthavarna få veta att kunskap verkligen är farligt! Skolan kan bara vara demokratisk om eleverna i samråd med lärare och annan personal förvaltar den. Vi unga är fullt kapabla att tillsammans bestämma hur vår tillvaro ska se ut. Vi kan till exempel bestämma:

- Hur vår skola ska se ut
- Hur vår skolgård ska se ut
- Var vi vill gå i skolan
- När vi vill gå i skolan
- Vad vi vill lära oss
- Hur fort vi vill lära oss saker
- Vem som ska ge oss information
- Vilken mat vi ska äta

Vi kan själva välja när vi behöver stöd från vuxna. Tills vi fått riktig elevdemokrati så kommer skolan fortsätta fungera som ett läroverk i dumhet.

Elevrådet?

På de flesta skolor finns ett elevråd, där en representant från varje klass får fatta vissa mindre beslut (vilken färg vi ska ha på matsalsgardinerna et cetera) och tillåts tycka saker om vissa större beslut. Elevrådet domineras ofta av karriärer från riksdagspartiernas ungdomsförbund och verkar ibland som ett demokratiskt alibi från skolans sida.

I enstaka fall består elevrådet av radikala och ärliga ungdomar som gör sitt bästa för att föra elevernas talan och driva igenom viktiga frågor.

Elevorganisationen?

Elevorganisationen är ett försök till att starta ett fackförbund för skolelever. De ordnar utbildningar ute på skolor eller kurser där folk från hela landet träffas och lär sig mer om elevrådsarbete. De åker runt i klasser och pratar om rättigheter, elevinflytande och engagemang. Varje år arrangerar de Operation Dagsverke, en insamlingskampanj för skolbyggen i fattigare länder. Elevorganisationen har ibland även anordnat demonstrationer mot nedskärningarna i skolan.

Vi som har skrivit det här häftet vet inte så mycket om hur elevorganisationen fungerar i praktiken, eftersom de på de flesta platser i Sverige inte har någon löpande aktivitet.

Andra ungsyndikalister har däremot riktat kritik emot att Elevorganisationen verkar för representationsskap och fungerar toppstyrt, det vill säga utser en styrelse som sedan fattar beslut över medlemmarnas huvuden.

Elevorganisationen ska inte förväxlas med *Elevkampanjen* som är en politisk ungdomsorganisation med starka band till det trotskistiska partiet Rättvisepartiet Socialisterna (RS).

Kamp mot nedskärningar

Att det har skurits ned kraftigt i skolorna de senaste åren har väl knappast undgått någon. Vi elever har självklar rätt till hemspråksundervisning, skolhälsovård, kuratorer och psykologer, rimligt stora klasser, bra arbetsmiljö och vettiga fritidsaktiviteter, fri och god skolmat och tillräckligt med pengar för att kunna klara oss som fria människor!

Vadå att Sverige inte har råd – storföretagen bokstavligen badar i pengar, låt de rika få betala!

En bättre värld...

Först när pluggskolan, med prov, betyg, enväldiga lärare, konkurrens och utslagning är avskaffad kan man få en »skola för alla«, som politikerna så fint brukar kalla det. Det förutsätter förmodligen inte mindre än en revolution, men det är en annan femma...

Då kunde man ta vara på unga människors intressen. Eleverna skulle styra, tillsammans med läraren, inte som nu.

barn till invandrare i genomsnitt får sämre betyg och slutar skolan tidigare än andra svenskar.

Över allt möter människor från andra kulturer än den svenska eller västeuropeiska, eller med ett annat utseende än svenskar, särskilda svårigheter, diskriminering och övergrepp. I Sverige lär vi oss att den svenska kulturen är normal, medan alla andra är konstiga. På så vis har alla infödda svenskar ett maktövertag över alla invandrare här, även om alla infödda inte är rasister eller emot invandring.

Förutom allt våld från fascister och rasister finns det andra former av rasism. Vi lär oss att se det som självklart att svenska företag har rätt att utnyttja naturresurser och arbetskraft i fattigare länder. Och när fattiga eller förtryckta människor flyr till Sverige för att överleva, kastar vi ut dem ur landet. Om dem över huvud taget släpps in, förstås. Det är helt klart olika former av rasism, som den svenska »antirasistiska« regeringen står för. Och i sitt dagliga liv – i och utanför skolan – får de lära sig sitt »rätta värde«: »svartskalle«, »åk hem«, »du hör inte hit«. Eller bara lära sig vad som är »normalt« – i alla barnböcker är barnen »vita«, och TV-program från resten av världen handlar om svältande afrikaner, fanatiska araber, prostituerade asiater, och så vidare.

Det finns fler liknande maktförhållanden, fler grupper som är underordnade därför att de inte anses vara »normala«. Till exempel homo- eller bisexuella, fysiskt eller psykiskt handikappade och så vidare.

Skolstrejk i Malmö 1999

SKOLAN

Skolans funktion

Nu ska vi diskutera skolans roll i det här förtryckarsamhället.

Kortfattat kanske man kan säga att skolan i huvudsak fyller tre funktioner i det här samhället.

En ekonomisk: Skolan ser till att tillhandahålla den arbetskraft samhället kräver, samt att hålla unga borta från arbetsmarknaden när vi tvingas gå i skolan.

En «insocialiserande»: Skolan ser till att få oss lagom avtrubbade, forma oss till ledare och lydande, till goda konsumenter och så vidare.

En förvarande: Skolan tar nästan all tid för unga. Så att vi till exempel inte hinner förändra samhället och så att vi håller oss borta från gatorna och det «övriga» samhället, där skolan bara är en liten isolerad ö.

Skolans roll är alltså att producera arbetare och tjänstemän åt staten och kapitalet, samt att föra vidare alla åsikter man »ska« ha, eller som på senare år, lära oss nya – att vi lever i en demokrati, att det är rättvist att vissa är rika och andra fattiga (eller att det åtminstone inte går att göra någonting åt), och så vidare. Återigen: makthavarna ser till att de får den skola de vill ha.

Hur märks det i skolan? För att anpassa oss till dugliga arbetare måste vi komma i tid på morgnarna, och ha rast endast när det står på schemat. Schemat får vi förstås inte heller bestämma själva, varken lektionsordning eller tider. Ofta får vi flera håltimmar när vi inte har något vettigt att göra, eftersom skolmiljön är helt ostimulerande.

Krossa pluggskolan!

Men det tyngsta kapitlet är ändå undervisningen. Det är en enorm process av undanhållande av information. Vi får visserligen information, men vi fås att tro att det vi lär oss är Sant och Rätt och att vi inget annat behöver veta.

Vi får lära oss att kapitalismen, eller »marknadsekonomin«, är överlägsen socialismen (Observera att vi inte har något till övers för de diktatoriska systemen i före detta öststaterna – men det är faktiskt inte den enda formen av socialism!).

I historieundervisningen lär vi oss mest om gamla kungar, i stället för till exempel den ständiga kamp mot överheter som trots allt förts i tusentals år. Vi lär oss om en massa gubbar och vad det gjort, men nästan ingenting om hur kvinnor levde, eller för den delen om insatser som enskilda kvinnor gjort.

Vi lär oss en massa om Sverige och Västeuropa, men nästan ingenting om

SOM VI SER DET

Friskolor då?

Under det nyliberala 80-talet ifrågasattes det svenska skolsystemet kraftigt. Vissa tyckte att kommunpolitiker, föräldrar och elever borde få mer inflytande över skolan, i stället för staten. Andra tyckte att skolsystemet behandlade alla för lika, så att inget spelrum för individen fanns. Bakom detta vackra tal dolde sig ofta en vilja från borgarna att bryta upp från den svenska enhetsskolan för att kunna sätta sina barn i en »finare« skola än grannens ungar.

1991 lades ansvaret för skolan över från staten till kommunerna. Men motive- ringen var knappast ökad demokrati, utan för att »ge incitament till /.../ ett vardag- ligt rationaliseringsarbete på kommunal nivå«. Alltså att spara pengar! Och »skol- peng« infördes, vilket i princip betyder att föräldrarna får en check att betala valfri skola med. Detta öppnade för en konkurrens mellan olika skolor, som försökte profilera sig på olika sätt. Om det finns en del att säga.

Parallellt med allt detta finns också mer radikala föräldrar och elever, som ville sätta sina barn i en annorlunda skola, som inte lika mycket som de »vanliga« präglas av disciplin och stel undervisning.

Vi kan inte som frihetliga socialister vara emot att människor får välja skolform. Det pågår en del intressanta och frihetliga pedagogiska experiment i vissa friskolor. Men samtidigt är det uppenbart att skolpengen kan fungera som en subvention av rika människors privatskolor, och ens föräldrars plånbok får avgöra hur bra skola man får gå i.

Segregationen mellan olika klasser och mellan »svenskar« och »invandrare« har ökat den senaste tiden, vilket hänger i hop med det nya systemet. Kanske inte så mycket på att skolorna får olika mycket resurser, utan för att föräldrarna föredrar att barnen går i samma skola som barn från deras samhällsklass. I praktiken blir det då »A-« och »B-skolor«, med olika mycket »problembarn« och olika inriktning på undervisningen. Och i ett samhälle som präglas av klassojämlikheter, vilka är det som gynnas av »större frihet«? Jo, medel- och överklassen. De hinner bläddra igenom tjocka kataloger över olika skolor och välja rätt. De hinner med föräldramöten och Hem & Skola. När segregationen ökar mellan olika skolor, ökar också skillna- den i föräldrars engagemang.

Det här är visserligen problem som är svåra att lösa i dagens samhälle. Vi tycker att alla ska ha rätt att fritt välja skolform, men idag har inte alla samma rätt. När alla människor har samma förutsättningar, då kan vi tala om frihet.

Skolplikt

Alla i Sverige omfattas av skollagen och måste mellan 7 och 15 års ålder gå i skolan. Eftersom det i praktiken är omöjligt att försörja sig därefter är vi dessutom tvingade att gå i skolan 3 år till. Vi tillbringar under 12 år den största delen av vår vakna tid i skolan, och den upptar en stor del av vår »fritid«, eftersom vi får läxor att göra hemma. Alla vuxna har också gått i skolan när de var unga. Detta gör skolan till en stor maktfaktor.

Som vi sa tidigare, är skolans uppgift att skapa lydiga samhällsmedborgare och att sortera ut »duktiga« och »dåliga«. Skolan skulle inte vara så effektiv på det, om den var frivillig. Ärligt talat – hur många sitter frivilligt i skolan mellan åtta och fyra som det ser ut idag? Skolplikten gör att skolan inte behöver anstränga sig särskilt mycket för att få dit eleverna. De »måste« ju komma.

Det är viktigt att veta att skolan också fungerar som en förvaringsplats för unga. Vi »måste« vara där, eftersom våra föräldrar är ute i produktionen, och unga inte anses kunna ta hand om sig själva. Och även senare, när vi inte »måste« vara där, finns det ju ändå inga jobb att få för ungdomar, förutom lågt betalda timanställningar. Därför hittar de på att vi lär oss saker i skolan. Och visst, på nio år lyckas vi väl få i oss lite läsning, skrivning och räkning. Men det mesta och viktigaste sakerna lär vi oss antagligen på de få timmar vi inte är i skolan. Då finns det plats för egna erfarenheter, intressanta samtal med andra, relationer, tid för böcker, tidningar och annan information som inte styrs av skolan. För att leva och leka.

Splittring

Skolans uppgift är alltså att göra oss till dugliga samhällsmedborgare. Men för att vi ska gå att manipulera krävs det att vi lyder alla som sysslar med det: vuxna, lärare och annan skolpersonal. För att hålla oss i schack samarbetar de väl, lärarna ringer omedelbart hem om vi gör något fuffens, har konferenser om oss som individer som vi inte får vara med på, och fattar alla beslut om undervisning och skolmiljö trots att det är vi som går i skolan. Splittringen i skolan är total. Vi skiljs från våra vänner när vi delas upp i klasser, inte efter vad vi kan eller vill lära oss, utan efter när vi är födda. Klasserna splittras på nytt efter mellan- och högstadiet, och flera måste byta skola. Loven läggs på olika veckor runt om i landet (för att reseföretagen ska tjäna mer pengar?) och vi får svårt att träffa våra kompisar i resten av landet och världen. Vi tvingas konkurrera om lärarens uppmärksamhet och bra resultat på läxförhör och prov, för att i slutändan få bra betyg. Vi fås tro att betyg är ett mått på hur värdefull en person är, eller åtminstone ett mått på någons intelligens.

resten av världen.

Vi får läsa om hur Europas kolonialstater sög ut Afrika, Asien och Sydamerika för hundratals år sedan, men inte att utsugningen fortsätter och är värre idag än någonsin.

Vad vi däremot inte får lära oss i skolan är till exempel hur samhället egentligen fungerar, varför världen ser ut som den gör och hur människor i alla tider har kämpat för en bättre värld.

Och så vidare. Men det är inte bara det vi lär oss som är ett problem, utan också hur vi lär oss det, om vi nu gör det vill säga. Informationen lärs ut på ett tråkigt sätt och ofta används ett språk vi har svårt att förstå. Undervisningen utgår fortfarande oftast från katedern. En lärare står och mässar i timmar inför elever som tvingas lyssna. Man får bara en bok att läsa, inga alternativ, ingen egen inläring. Här finns bara en sanning. Vi får sällan tid att tänka efter själva och att diskutera med våra klasskompisar.

Eftersom skolorna har så lite pengar får vi böcker som är gjorda av olika företag, som ser en bra chans att prångla ut det de tjänar på i längden. Dagstidningar används också allt flitigare i undervisningen, och även de är ägda av rika, vuxna, vita män och förmedlar således deras världsbild.

Även praktiska ämnen fyller en funktion för förtryckarsamhället. På gympan lär vi oss t. ex. tävla och konkurrera.

Allt det här utsätts unga för, dag efter dag, år efter år, i en miljö som oftast är skadlig för oss: hårda stolar, låga bänkar, asbest, damm och mögel, och dålig skolmat.

Måttet på att vi lärt oss, är hur vi klarar av proven. Skolsystemet försöker påstå kunskap kan mätas hur enkelt som helst. Det är bara att göra ett litet prov som läraren kan räkna ihop och poängsätta. Men det enda som kan mätas på det sättet, är förmågan att rapa fakta. Vilket år sköts Gustaf III? Vad heter Bulgariens huvudstad? Hur många äpplen finns i Lisas korg om...?

Men hur mäter man diskussioner, ifrågasättanden, opposition...

Stoppa betygshetsen!

En stor bov i dramat är naturligtvis det här med betyg. En del tycker att betyg behövs som en morot – men säger aldrig att det snarare fungerar som piska. Om skolan var lite roligare, skulle väl dessutom själva kunskapsörsten vara morot nog! En del tycker att betyg behövs för att göra uttagningar till gymnasie- och högskolor – men säger aldrig vilka som väljs ut, nämligen medelklassens barn i mycket högre grad än arbetarklassens! Dessutom; varför görs uttagningar över huvud taget? Varför ska bara de som är »duktiga« få tillgång till trygga jobb, bra löner och frihet i arbetet?

En del tycker att flit bör löna sig – men tydligen inte kreativitet, ifrågasättande eller helhetsförståelse, för det går inte att mäta i betyg. Betygen är bara ett mått på hur väl vi står ut med, och kan ta in, en trist lärares malande timme ut och timme

in, och hur bra vi kan memorera vad som står i en trist bok. För att sedan under hård stress (prov) hosta upp skiten på ett papper.

Betygssystemet fungerar som en cynisk vattendelare. Elever som har utbildade föräldrar har självfallet lättare att få bra betyg. Hemma får de ofta lära sig att hon/han är duktig, flitig, ordningsam och så vidare. De har hört det akademiska språket. Det är självklart att de ska »bli« något, och den eleven kommer sannolikt att få bra betyg och »lyckas«.

Elever som har föräldrar som själv blev dåligt behandlade i skolan, som minns skolan med avsky och hyser misstro (ofta med rätta) mot utbildade människor, de kommer antagligen att skita i skolan alternativt ha mycket svårare att få bra betyg, och sannolikt sluta skolan efter en yrkesutbildning.

Och de som inte klarar pressen, konkurrensen, de som inte »lyckas«... De knäcks naturligtvis. »Dum«, »trög«, »klarar inte skolan«, »sämst i klassen«. Det självförtroende som klarar såna omdömen finns inte. Här sker utgallringen. Den personen kommer att få finna sig i det sämsta jobben, ta skit av cheferna, eller bli arbetslös: »Man får ju skylla sig själv.«

Men vadå, skolan är ju till för att gynna borgarklassen, och missgynna arbetarklassen! Vid varje val, från grundskolan och framåt, sorteras en mycket större del arbetarbarn än akademikerbarn in i de fållor som försvårar för dem att skaffa en hög utbildning. På så vis bevarar och återskapar skolan klassamhället.

Eftersom nu vissa elever har det sämre förspänt än andra, borde väl samarbete vara bra. Att eleverna hjälper varandra. Men det är snudd på omöjligt med dagens betygssystem. Vadå grupparbete, när man ändå får betyg – individuellt! Redan från början lär vi oss att konkurrera med varandra, i stället för att samarbeta. Alla kan ju inte få MVG... Eller?

Så först när pluggskolan, med prov och betyg, är krossad, blir det möjligt att kunna lära sig något av värde där.

Den rasistiska skolan

Alla rasistiska och fascistiska övergrepp i Sverige har lett till att kampanjer mot rasism har startats i många skolor. Det är naturligtvis bra, men man kan faktiskt säga att skolan fungerar på ett rasistiskt sätt ändå.

Som vi sa tidigare, får invandrare eller barn till invandrare i genomsnitt sämre betyg och slutar skolan tidigare än andra svenskar. Mycket handlar det om ett klassproblem; invandrarna är ju den nya »underklassen«, som ska ta skitjobben, och behandlas därefter, vilket självfallet skapar problem.

Och precis som i samhället i stort, är det »normala« fortfarande ett vitt och svenskt barn. Vi tycker att i en rättvis skola så hjälper man varandra. Har någon svårt med något, ska den få extra hjälp. Är någon intresserad av något särskilt, eller har särskilda kunskaper, får den utveckla det. Men så är det sällan. Och ännu värre har det blivit på senare år, med alla nedskärningar, som drabbar stödundervisning, hemspråksundervisning och så vidare. I en »skola för alla«, som det så fint

heter, ska alla ges samma chans till utbildning. Men om inte »alla« ges samma chans, bara för att de eller deras föräldrar är födda i ett annat land, är det rasism!

Den sexistiska skolan

Tjejer har i genomsnitt bättre betyg än killar. Jaha, innebär det då att tjejer behandlas bättre av skolsystemet än killar?

Tänk efter ett slag. Skolan, som den ser ut i dag, belönar flit, lydnad, disciplin – precis de egenskaper som »bra« samhällsmedborgare ska ha enligt de styrande. Tjejerna i klassen är oftast uppfostrade till att vara just flitiga, tysta, lydiga... Killaerna agerar utåt, om de får dåliga betyg hävdar de sig kanske på andra sätt - genom att vara roligast, starkast, snabbast. Tjejerna sitter kvar, tysta (undantag finns naturligtvis alltid!). Snarare är det så att de är sämst behandlade av alla.

Om man dessutom tänker på vad vi sa tidigare, om hur olika tjejer och killar uppfostras, och om hot och våld mot kvinnor, är det inte undra på att många sitter tysta längst bak i klassen.

Alla undersökningar visar att undervisningen i vanliga klassrum nästan helt ägnas åt killarna. De pratar högst och längst på lektionerna, och lärarna riktar sig mest till dem. Om tjejerna är »dåliga« och okoncentrerade i skolan får de inte alls lika mycket stöd som en kille i samma situation.

Och även om tjejerna under skolan är »duktiga« och får bättre betyg i genomsnitt, värderas deras kunskap ändå lägre när de sedan kommer ut i arbetslivet. Där fortsätter trakasserierna, och de kommer att få sämre jobb med sämre lön.

Skolstrejk i Malmö 1999